

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

Fylkesmannens ideelle løsning del 2 – etter første pause

Dialogmøte om kommunereformen 2. september

Strand hotell Fevik

Dag Petter Sødal og Stein A. Ytterdahl

Regionvis gjennomgang og diskusjon – Østre Agder

- Prosess
- Resultat
- Aktuelle løsninger
- Hva bør Stortinget vedta allerede nå?
- Videre arbeid – tidshorisont

Prosess

- Litt sent i gang
- Gode utredninger og spørreundersøkelser
– for de som var med
- Hvor tydelig var valgkampen for 4 K ?
- Ingen saker om grensejusteringer notert

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

Prosentandel svar blant
dem som har gjort seg
opp en mening:

(parallell til folkeavstemning, der „vet-ikke“-gruppen kan
illustrere hjemmesitterne)

Risør:

JA: 22%

NEI: 78%

Arendal:

JA: 38%

NEI: 62%

Gjerstad:

JA: 18%

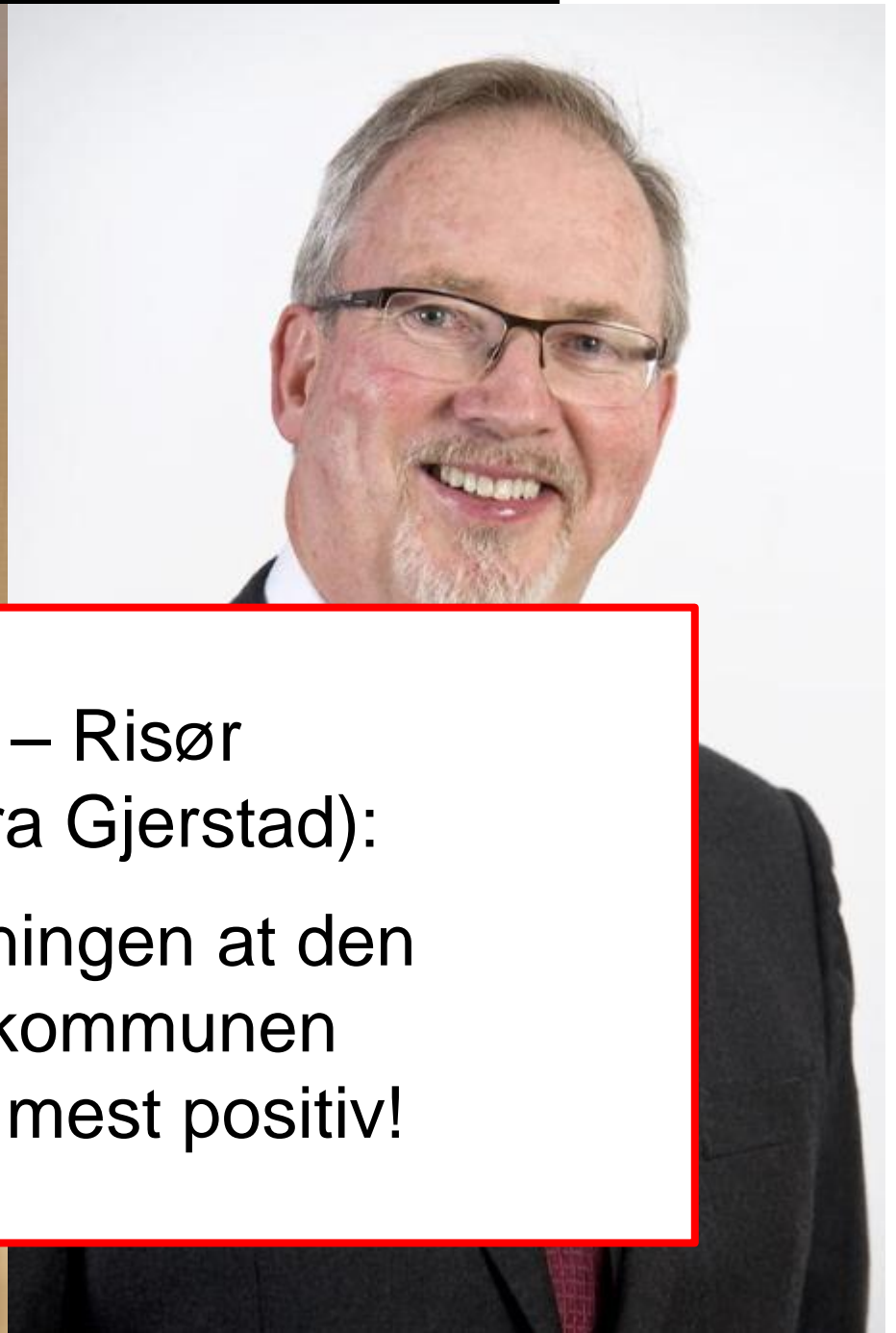
NEI: 82%

Tvedestrand:

JA: 36%

NEI: 64%

OBS – Risør
(jf. frieri fra Gjerstad):
Det er meningen at den
største kommunen
skal være mest positiv!

Frivillig resultat og status

- Ingen frivillige sammenslåinger
- Småkommuneproblemer:
 - Gjerstad og Vegårshei er i utsatt gruppe
 - Åmli er i egen situasjon
 - FM's vurdering er klar
- By-problemer:
 - Ingen tvil om at Grimstad klarer seg selv, men det er ikke spørsmålet
 - Froland (og snart Tvedestrand) er Arendal/Grimstads forsteder
 - Risør og Gjerstad har mye felles – og avstand

NYTT STORKOMMUNE-FORSLAG: Vidar Fløde

Harald D's 2 momenter:

- 1) Åmli's problem er at de mangler god vei til kystbyen
- 2) Tapet ved forsinket reform er stort og målbart

Rådmann foreslår ny storkommune i Aust-Agder

«Kommunereformen – hva nå?» spør Arendals rådmann i overskriften til en sak som fremmes for formannskapet onsdag. Hans svar: Et nytt «5K» – bestående av Arendal, Froland, Vegårshei, Åmli og Tvedestrand.

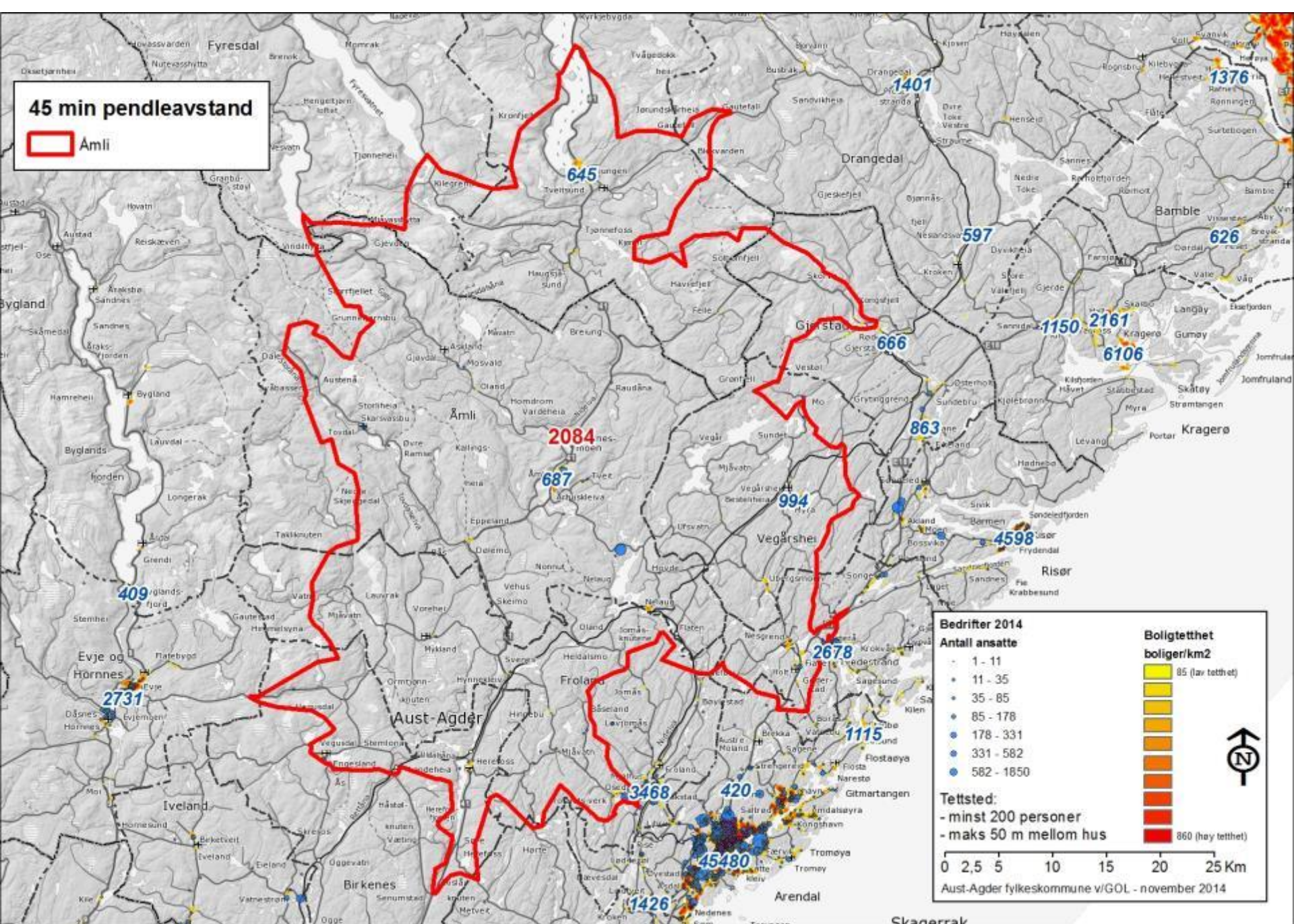
Befolkningsvekst 2015 – 2040:

Agder: Pluss 27 %

Åmli: Minus 13,8 %

(SSB's middelalternativ)

MMMM (middelalternativet)	Folketall 2015	Folketall 2040	Vekst 2015 - 2040 (%)	Andel av vekst på Agder 2015 - region 2015 - 2040	Andel av vekst i egen region 2015 - 2040
Knutepunkt Sørlandet	135 802	179 572	32,2 %	55,1 %	100 %
Birkenes	5 035	7 329	45,6 %	2,9 %	5,2 %
Iveland	1 315	1 901	44,6 %	0,7 %	1,3 %
Kristiansand	87 446	113 097	29,3 %	32,3 %	58,6 %
Lillesand	10 340	13 456	30,1 %	3,9 %	7,1 %
Songdalen	6 354	9 106	43,3 %	3,5 %	6,3 %
Søgne	11 217	14 204	26,6 %	3,8 %	6,8 %
Vennesla	14 095	20 479	45,3 %	8,0 %	14,6 %
Lindenesregionen	25 286	31 116	23,1 %	7,3 %	100 %
Audnedal	1 750	2 376	35,8 %	0,8 %	10,7 %
Lindenes	4 880	5 846	19,8 %	1,2 %	16,6 %
Mandal	15 437	18 881	22,3 %	4,3 %	59,1 %
Marnardal	2 294	2 904	26,6 %	0,8 %	10,5 %
Åseral	925	1 109	19,9 %	0,2 %	3,2 %
Listerregionen	36 479	41 616	14,1 %	6,5 %	100 %
Farsund	9 596	10 527	9,7 %	1,2 %	18,1 %
Flekkefjord	9 069	9 285	2,4 %	0,3 %	4,2 %
Hægebostad	1 693	2 085	23,2 %	0,5 %	7,6 %
Kvinesdal	5 948	6 875	15,6 %	1,2 %	18,0 %
Lyngdal	8 335	10 651	27,8 %	2,9 %	45,1 %
Sirdal	1 838	2 193	19,3 %	0,4 %	6,9 %
Setesdalsregionen	6 940	8 481	22,2 %	1,9 %	100 %
Bygland	1 189	1 317	10,8 %	0,2 %	8,3 %
Bykle	933	1 046	12,1 %	0,1 %	7,3 %
Evje og Hornnes	3 567	4 709	32,0 %	1,4 %	74,1 %
Valle	1 251	1 409	12,6 %	0,2 %	10,3 %
Østre Agder	91 137	114 244	25,4 %	29,1 %	100 %
Arendal	44 219	54 660	23,6 %	13,2 %	45,2 %
Froland	5 532	7 890	42,6 %	3,0 %	10,2 %
Gjerstad	2 481	2 830	14,1 %	0,4 %	1,5 %
Grimstad	22 098	29 896	35,3 %	9,8 %	33,7 %
Risør	6 909	8 114	17,4 %	1,5 %	5,2 %
Tvedestrand	6 048	6 605	9,2 %	0,7 %	2,4 %
Vegårshei	1 832	2 512	37,1 %	0,9 %	2,9 %
Åmli	2 018	1 739	-13,8 %	-0,4 %	-1,2 %
Aust-Agder	114 767	145 411	26,7 %	38,6 %	
Vest-Agder	180 877	229 618	26,9 %	61,4 %	
Norge	5 165 802	6 323 562	22,4 %		

De blå tallene er bosatte i tettstedet, mens det røde tallet er antall arbeidsplasser innenfor pendlingsradius 45 min. Kilde: Gunnar Lindaas, AAFK

Alternative løsninger

FM legger til grunn at grensene mot Telemark, Setesdal og Knutepunktet ikke brytes – vi drøfter internt for de 8:

- Mål og kriterier, hverdagsregion, + utviklingsperspektiv, tilsier at Arendal + Grimstad + Froland må være kjernen
- Ny E18 forsterker at Tvedestrand går vestover mot kjernen – da følger Vegårshei og Åmli med
- Løsningen 4 + 4 har noen fordeler, men
 - den skaper en ikke fremtidsrettet østgrense for «Nye Arendal» mot Tvedestrand/Vegårshei
 - de 4 lengst øst har ikke noe naturlig felles sentrum
- 2 aktuelle løsninger: 8K eller 6K + Gjerstad/Risør

Ytterdahl tar ordet !

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

FM's konklusjon:

By-problematikken:

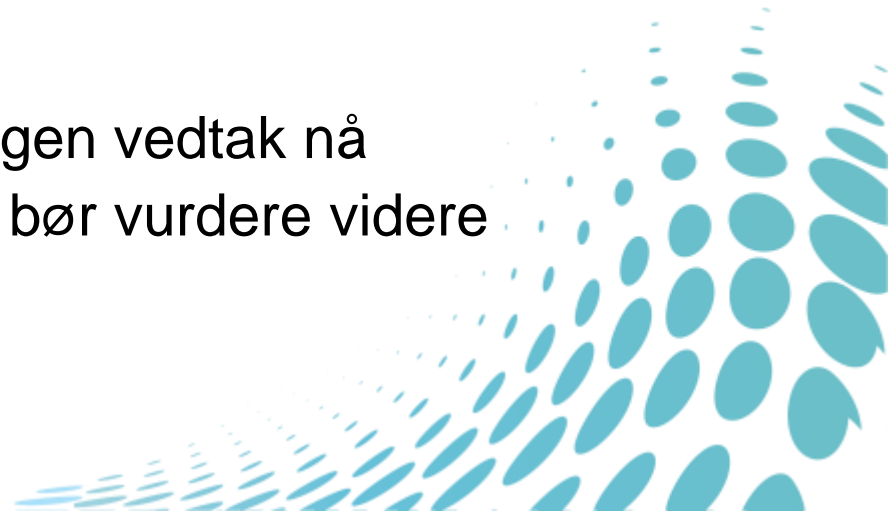
- Arendal+Grimstad+Froland må være kjernen i en ny sterkere byutvikling – politisk vilje til å skape noe nytt i sammen, bli et nytt regionsenter for østflanken, med UiA-campus og sykehus, som kan være utviklingsmotor

Småkommune-problematikken:

- Alenegang er ikke en varig løsning for de 3 minste

Konklusjon:

- Løsning umoden, anbefaler ingen vedtak nå
- Anbefaling: Gjerstad og Risør bør vurdere videre frivillige samtaler

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

Diskusjon Østre Agder

v/ Ytterdahl

Tema:

- Oppsummering av prosesser og resultater
- FMs ideelle løsning: (8K, alternativt 6K + 2K)
- Muligheter for videre arbeid i denne perioden, i neste periode eller på lengre sikt

Regionvis gjennomgang og diskusjon – Knutepunkt Sørlandet

- Prosess
- Resultat
- Aktuelle løsninger
- Hva bør Stortinget vedta allerede nå?
- Videre arbeid – tidshorisont

Prosess

- Felles faglig utredning K7 – administrativt nivå – våren 2015

- K5 – forbilledlig politisk prosess etter valget
- En seriøs valgkamp – som gir klar effekt på meningsmålingen – men ikke nok til å snu folkeavstemningene
- Birkenes har grense-saker til behandling

- Vennesla + Iveland eget løp etter valget
- Også veldig bra prosess
- Overtydlig bilde + krystallklare råd

MENINGSMÅLING. 5200 svar om kommunesammenslåing

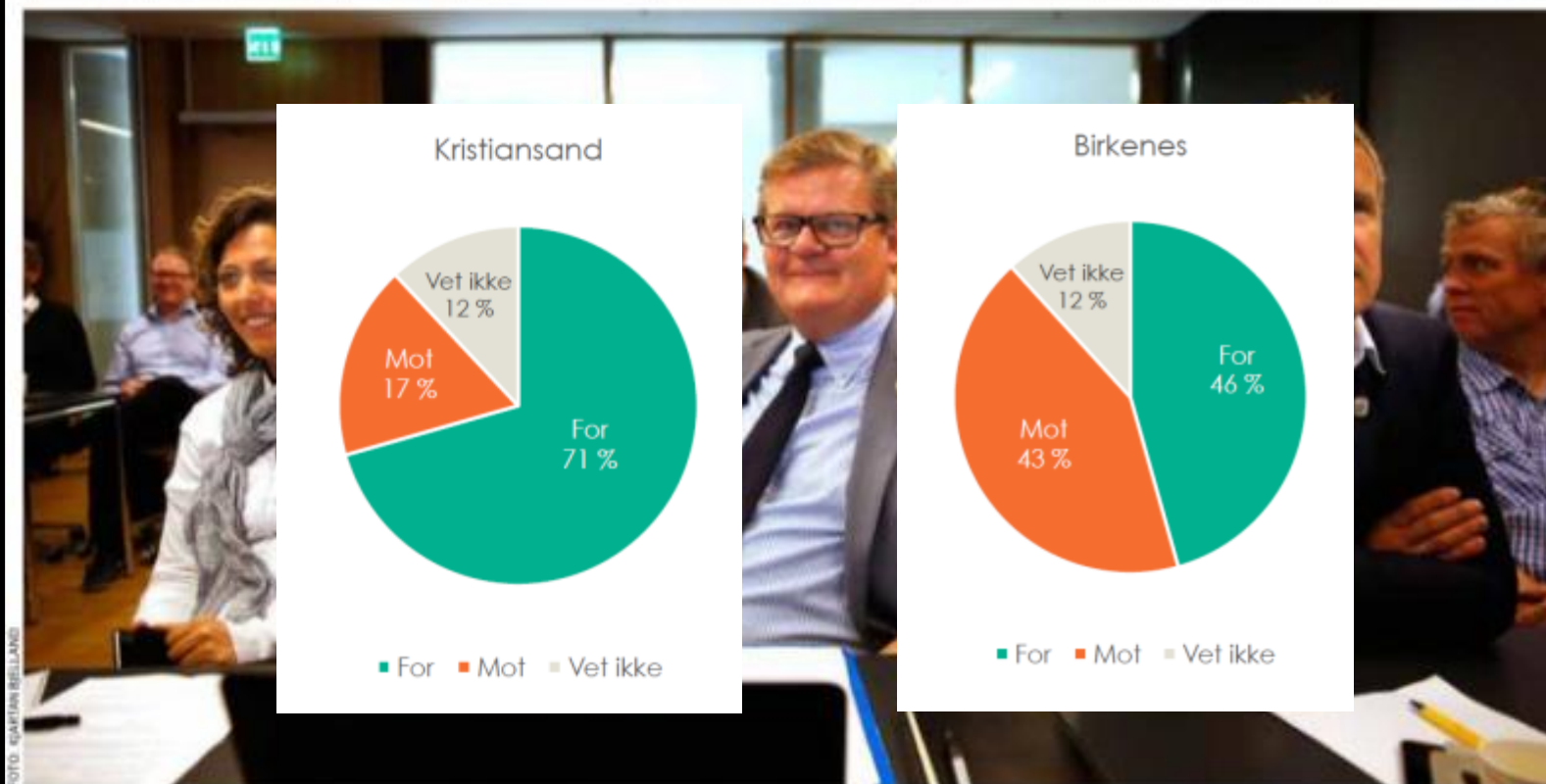

FOTO: KASTAN BELLAND

Et knapt flertall i K5-kommunene er positive til kommunesammenslåing og ledende politikere er godt fornøye med undersøkelsen. Ordfører Astrid Hilde (Ap) i Søgne, ordfører Harald Furre (H) og varaordfører Jørgen Kristiansen (Krf) føler de har fått informasjon ut til folket. – Men nå er det svært viktig at de som er for stiller opp i folkeavstemningene, understreker Furre.

Fikk knapt ja til storkommune

Innbyggerundersøkelsen om kommunesammenslåing viser flertall for K5 i fire av fem kommuner. I Lillesand er det dødt løp. Flertallet er klart størst i Kristiansand.

NYHETER SIDE 6

●● Så jevne tall mellom ja- og nei-siden er sjelden vare i sammenslåingsdebattene i disse dager.

Vidar Udjus, politisk redaktør

Frivillig resultat og status (1)

- Ingen frivillige sammenslåinger
- Men: Kommunestyrene har ansvaret – og de ville endring – innbyggerundersøkelsen klart mer positiv enn folkeavstemningene – gode og modne løsninger
- Trekant: Songdalen og KrS har positive vedtak – Søgne sperrer: Vedtak nå aktuelt?

Alternative løsninger

- Mål og kriterier tilsier K7, men:
 - K5 er en god tilnærming til K7
 - K3 vil være en viktig start – bevare moment i reformen i regionen
 - K5 bedre enn K3, jf . ATP mot Lillesand / Sørlandsparken / + Birkenes trenger mer muskler, ikke minst til utkantene sine
 - *Forskjellsbehandler vi Grimstad og Vennesla?*
 - *Nei – for Vennesla betyr ikke det samme for K5 som Grimstad vil gjøre for «Nye Arendal»*

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

Alternative løsninger

Hva med Iveland?

- Sammenlignet med Gjerstad og Vegårdshei – så er Iveland enda lenger framme i utsatt gruppe + de har et mer modent tilbud på bordet
- Hvorfor sier de da nei?
- Øvrebø og Hægeland gikk til Vennesla på 60-tallet. Hvor lenge vil Stortinget opprettholde en egen kommune til 1.300 ivelendinger, når fylkesgrensen blir borte?

Alternative løsninger

FM legger til grunn at Knutepunktet er en tydelig avgrenset bo- og arbeidsmarkedsregion – og at utvidelser eller alternative løsninger på tvers av regiongrensen ikke er aktuelt.

- Mål og kriterier, inkludert de helt konkrete pendlingstallene, tilsier at alle 7 blir en kommune
- FM ser 5K + Vennesla/Iveland som en god tilnærming, inkl. fordelene ved lavere konfliktnivå
- K3 kan være en god start
- 2 varige løsninger: 7K eller 5K + Vennesla/Iveland

Ytterdahl tar ordet

FM's konklusjon:

By-problematikken:

- Landsdelen trenger en storby nå
 - som regional motor
 - for å være på den nasjonale dagsorden

Småkommune-problematikken:

- Alenegang er ikke en varig løsning for Iveland
- Songdalen, Birkenes, Lillesand har også utfordringer

Konklusjon:

- **Løsningen K5 + Vennesla/Iveland er moden, og kan gjennomføres nå. Alternativt kan K3 være et første skritt.**

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

Diskusjon Knutepunkt Sørlandet

v/ Ytterdahl

Tema:

- Oppsummering av prosesser og resultater
- FMs ideelle løsning: (K7 eller K5 + Vennesla/Iveland)
- Muligheter for videre arbeid i denne perioden, i neste periode eller på lengre sikt
- FM anbefaler gjennomføring nå – ev. K3 som et første skritt

Lunsj!

Regionvis gjennomgang og diskusjon – Setesdal

- Prosess
- Resultat
- Aktuelle løsninger
- Hva bør Stortinget vedta allerede nå?
- Videre arbeid – tidshorisont

Prosess

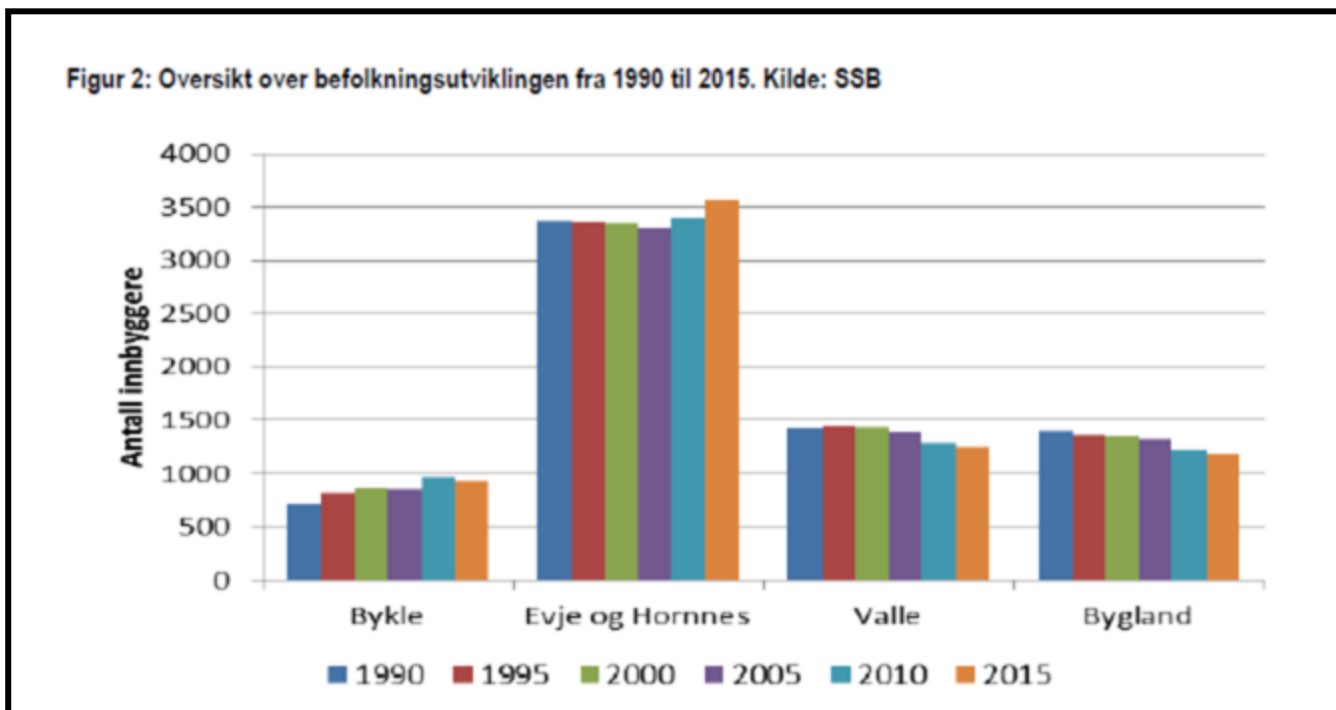
- Regionrådet, «Langfjella kommune» og «Indre Agder»
- «Venneløse» Evje?
- Grenseendring eller deling luftet i Bygland – men ingen konkrete saker

Frivillig resultat og status (1)

- Ingen frivillige sammenslåinger
- Men: Nyttige utredninger og forhandlinger

Frivillig resultat og status (2)

Regionrådets utredning (Oxford Reserch AS):

4.6 Befolkningsutvikling som den største trusselen

Samlet sett gir dette et bilde av en region der flere av kommunene står overfor en betydelig utfordring som bunner i den demografiske utviklingen. Ikke bare er det nedgang i folketall i deler av regionen, men det er forventet en uheldig utvikling i forholdstallet mellom antall eldre og antall personer i arbeidsfør alder. Når det i tillegg er nedgang i antall barn, innebærer dette at dette problemet antageligvis vil forsterkes, og på kort sikt betyr det også at det kan bli vanskelig å opprettholde den desentraliserte tjenestestrukturen som regionen i dag har.

Alternative løsninger

- «Alle» evalueringer: *Nye sammenslåtte kommuner får større utviklingskraft*
- Hva kan Setesdal kommune med Evje som senter bli for indre Agder?
 - Evje sentrum = et «sort hull» som sluker arbeidsplassene fra alle andre?
 - Eller en utviklingsmotor som alle tjener på – og som motvirker sentralisering til kystbyen?
 - Evje fra handelssenter til senterfunksjoner?

Alternative løsninger

- vannet renner nedover – Hægeland, Bjelland og Iveland er tapt for dalen
- reelle avstander + kommunale arbeidsplasser viktige
 - en stor kommune med betydelig lokalt selvstyre?
 - to kommuner med betydelig samarbeid?
- ❖ *det er langt fra Hovden til Evje, men kort fra Valle til Bykle og meget kort fra Evje til Byglandsfjord*

Alternative løsninger

FM legger til grunn at Setesdal er en egen region – og at grensen mot Knutepunktet i hovedsak ligger fast

- Åseral kan selv velge samarbeidsretning
 - Grensejusteringer i Vegusdal ok
-
- Mål og kriterier tilsier at alle 4 (ev. 5) blir en kommune, med lokalt selvstyre
 - 2 samarbeidende småkommuner kan vurderes
 - taper tyngde og utviklingskraft, vinner nærhet
 - deling av Bygland bør da vurderes

Ytterdahl tar ordet

FM's konklusjon:

Evje som senter:

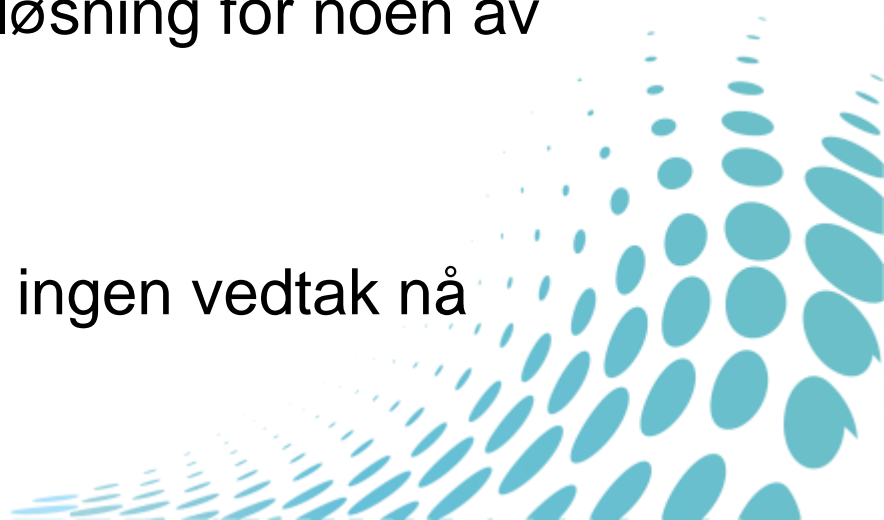
- Indre Agder trenger en motkraft ifht sentralisering til kysten
 - regional motor
 - sentrumsfunksjoner (skaffe nye til regionen?)

Småkommune-problematikken:

- Alenegang er ikke en varig løsning for noen av disse små kommunene

Konklusjon:

- Løsning umoden, anbefaler ingen vedtak nå

Diskusjon Setesdal

v/ Ytterdahl

- Oppsummering av prosesser og resultater
- FMs ideelle løsning: (En stor kommune; *ev. 2 med tett samarbeid*)
- Muligheter for videre arbeid i denne perioden, i neste periode eller på lengre sikt

Regionvis gjennomgang og diskusjon – Lindesnes

- Prosess
- Resultat
- Aktuelle løsninger
- Hva bør Stortinget vedta allerede nå?
- Videre arbeid – tidshorisont

Prosess

- Tjuvstartere og pådrivere!
- Til dels flott innbyggerinvolvering!
- Mange delvis kryssende alternativer (for mange?)
- Audnedal – *eksemplet som har alt!*
 - både motor og kasteball
 - skolesenter Byremo og frykten for Mandal
 - alle sviktet dem etter tur – unntatt Lyngdal
- Lindesnes – *der hvor flest ville mest – men man gikk seg vill i prosessen?*

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

Frivillig resultat og status

- Lyngdal 2 vedtatt frivillig
- Trekant: Mandal og Marnardal vil – men hindres av Lindesnes – grunnlag for vedtak nå?
- Ingen saker om grensejusteringer notert

Hvem hører sammen med hvem i vest-fylket?

- Mål og kriterier, inkludert de helt konkrete pendlingstallene, tilsier at Mandal bevares og styrkes som senter i et eget bo- og arbeidsmarked vest for knutepunktet, og at Lindesnes og Marnardal hører hjemme her.
- Lister mangler et dominerende sentrum i sitt arbeidsmarked – og har derfor ikke slike pendlingstall som de tre andre kyst-regionene. FM mener vi her må legge avgjørende vekt på utviklingsmulighetene framover – og at Lyngdal må være en del av dette.

DETTE MENER DE FOLKEVALGTE

Kommunestyrerepresentantene er utfordret til å gi innbyggerne råd og svarer her på spørsmålet:

Hva anbefaler du folk å stemme på folkeavstemningen?

**15 ja, 3 nei, 2 nøytrale
og 1 ikke svart**

Nancy Therese Olsen (Frp)
Jeg anbefaler kommunesammenslåing, helst med både øst og vest, for en solid og robust kommune uten eiendomskatt.

Kjetil Windsland (Frp)
Jeg anbefaler Lindesnes å slå seg sammen med Mandal og Marnardal.

Pål Morten Dalhaug (H)
(bortreist da informasjonsbrosjyren gikk i trykken)

John Njerve (H)
Jeg forventer at alle bruker sin stemme, og min anbefaling er å

Alf Sigurd Osestad (H)
Jeg går for Marnardal og Mandal, men jobber for ei

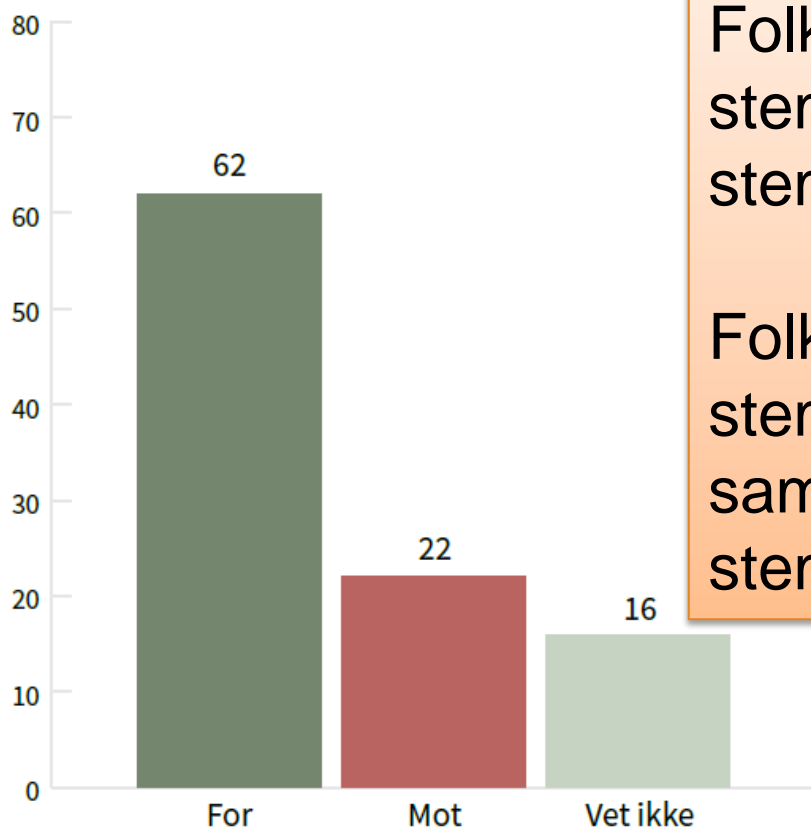
Stanley Tørresen (H)
Sammen for et større og bedre Lindesnes.

Lindesnes:

Folkemeningen i Lindesnes?

Er du for eller mot en kommunesammenslåing av Lindesnes kommune med en eller flere kommuner?

Folkeavstemning 2: 904 nei-stemmer, utgjør 22% av alle stemmeberettigede

Folkeavstemning 1: 2104 stemmer for en av de to sammenslåingene, 54% av alle stemmeberettigede

Alternative løsninger

- Fylkesmannens ideelle løsning er en stor kommune med i utgangspunktet alle 5 kommunene
- Åseral i særstilling – helt ok om de heller vil gå til Setesdal kommune
- Audnedal – kan selv velge samarbeid mot Lister – særlig dersom Hægebostad er inkludert – skolesenteret på Byremo er et høyverdig argument
- *Drøfte Lister før vi går videre her med Lyngdal 5-4-3-2*

Ytterdahl tar ordet

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

FM's konklusjon:

By-problematikken:

- Mandal bevarer og utvikles som lokalt senter i egen region vest for knutepunktet

Småkommune-problematikken:

- Alenegang er ikke en varig løsning for noen av de andre kommunene i regionen. Åseral og Audnedal velger retning selv.

Konklusjon:

- **Nye Lindesnes 3 er en moden løsning, som Stortinget bør vedta nå.**

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

Diskusjon Lindesnes-regionen

v/ Ytterdahl

- Oppsummering av prosesser og resultater
- FMs ideelle løsning
- Muligheter for videre arbeid i denne perioden, i neste periode eller på lengre sikt
- FM anbefaler gjennomføring av Nye Lindesnes 3 nå

Pause 15 minutter

Regionvis gjennomgang og diskusjon – Lister

- Prosess
- Resultat
- Aktuelle løsninger
- Hva bør Stortinget vedta allerede nå?
- Videre arbeid – tidshorisont

Prosess

- Tidlig på – gode prosesser – men kryssende: Forankring, forpliktelse og retningsvalg?
- Lister 5 => Lister 3
- Lyngdal 5 => 4 => 3 => 2
- Midt-Agder
- Sirdal - Langfjella kommune

- Grense-endring: Åna-Sira?

Frivillig resultat og status (1)

- Lyngdal 2 vedtatt frivillig – FM tok straks forbehold
- Trekant: Lyngdal 3 er isolert sett mye bedre enn Lyngdal 2, og Hægebostad er i utsatt gruppe – grunnlag for vedtak nå?
- *Utbredt forståelse: Lister 5 er egentlig det rette??*

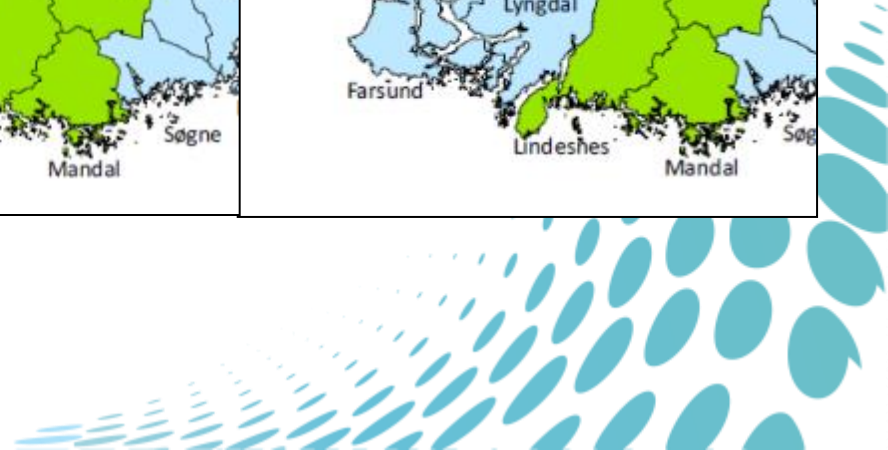
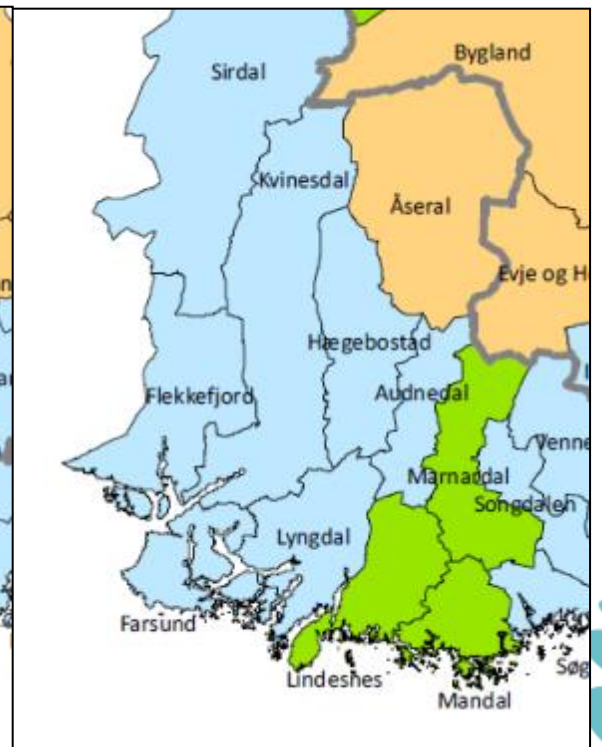

Alternative løsninger - kart

Lyngdal 5

Lyngdal 3

Lister 6

Alternative løsninger

- Fylkesmannens ideelle løsning er en stor kommune med alle 6 nåværende
 - Kjernen må være de 4 Farsund+Lyngdal+Kvinesdal +Flekkefjord
 - Sirdal er i særstilling – kan ev. få selvstyre, men de må være med i stor-kommunen
 - Lund og Audnedal kan bli med hvis de vil
 - Hægebostad kan ikke velge
- Skolesenteret på Byremo er fortsatt et høyverdig argument

Alternative løsninger

- FMs støtte gjennom prosessen til Lyngdal 5-4-3 var betinget av frivillighet i løp 1 eller 2. Lyngdal 2 reserverte vi oss i forhold til. Nå er det blanke ark.
- Viktige momenter for Lyngdal 2:
 - Lyngdal 2 løser Audnedals småkommuneproblem (i utsatt gruppe)
 - Audnedal er ikke så viktig for Mandal/Marnardal som Lindesnes, og har sterke bånd til Hægebostad = kan fristilles
- Når FM så klart mener at en stor Listerkommune som inkluderer Lyngdal er det rette – så virker det kunstig å tvinge Hægebostad inn i Lyngdal 2 nå?

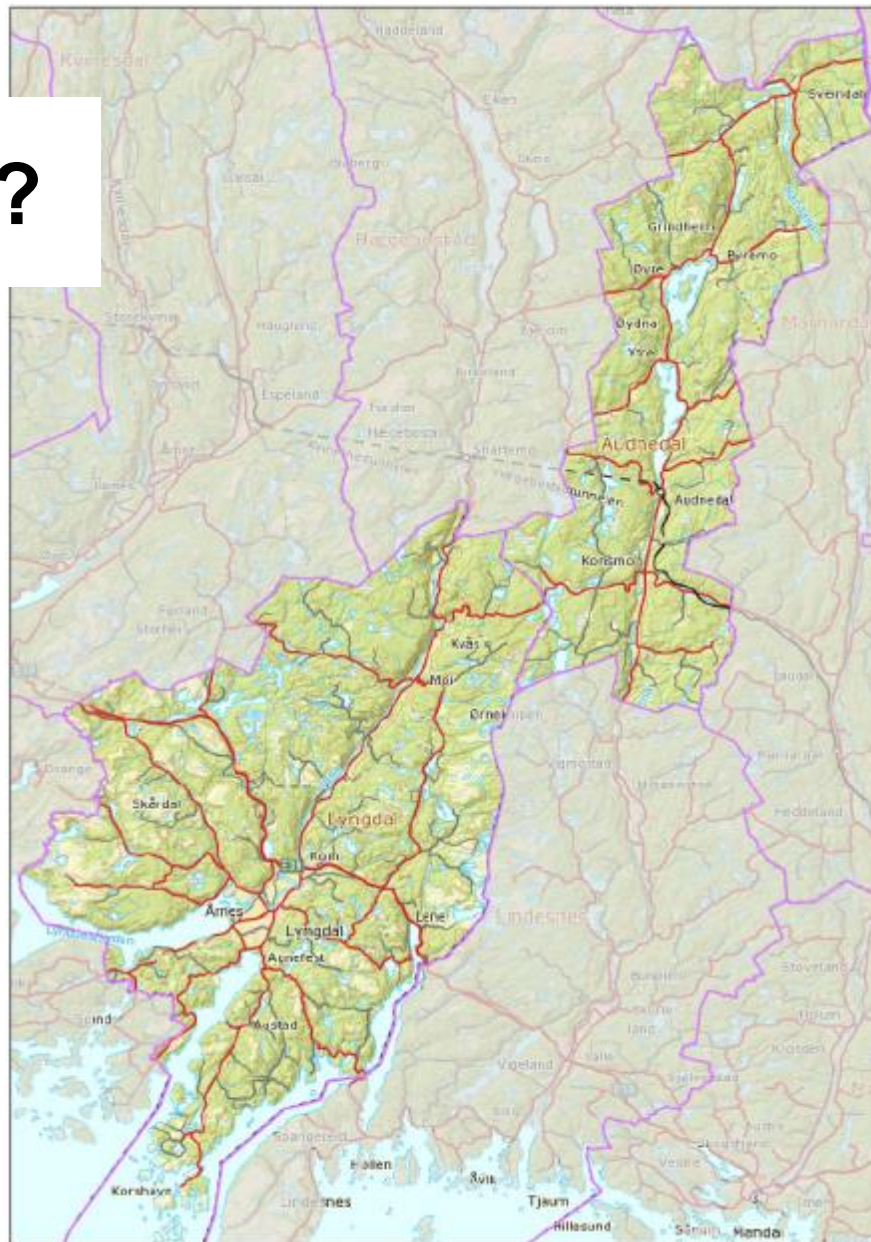
Argumenter for en stor Lister kommune

- Navnet er innarbeidet – felles merkevare og identitet er på gang
- Lister-samarbeidet er omfattende og utbygd
- Administrativt i Lister 5 er sammenslåing fullmodent
- Ny E39, levekår og arbeidsmarked....
- Politiske snublesteiner bl.a. lokalisering, eiendomsskatt og kraftinntekter – må overvinnes
- Eksempler:
 - Farsund bysentrum og Romsletta har ulike roller og kvaliteter for framtida – men de bør utvikles samordnet
 - Fornuftig areal- og ressursbruk må bli enklere hvis alle havner og næringsområder er i egen kommune
 - Skaffe nye akademiker-arbeidsplasser til området

Hva da med Lyngdal 2?

- Hvis Audnedal ikke ønsker Lister 6 i framtida - kan de da angre seg – og hvor lenge ?
- Kan FM, og/eller kommunen selv, be Regjeringen og Stortinget om å flytte Audnedal til Nye Lindesnes – dersom de slutter seg til at Lister kommune inkl. Lyngdal bør etableres rimelig raskt ?

Ytterdahl tar ordet

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

FM's konklusjon:

By-problematikken:

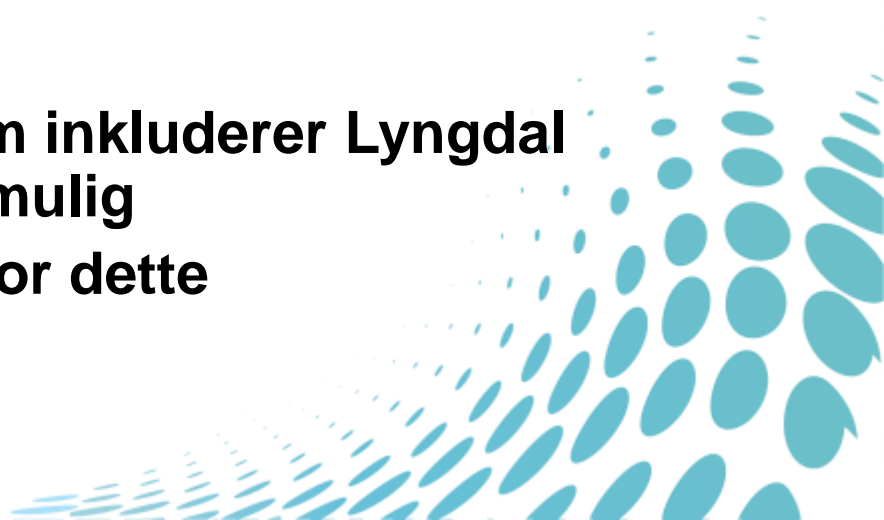
- De to gamle kystbyene og Lyngdal/Kvinesdal sentrumsområder videreutvikles sammen under en felles ledelse

Småkommune-problematikken:

- Alenegang er ikke en varig løsning for noen av kommunene i regionen, spesielt ikke for Hægebostad og ev. Audnedal

Konklusjon:

- **En stor Lister kommune som inkluderer Lyngdal bør etableres så raskt som mulig**
- **Lyngdal 2 er ikke til hinder for dette**

Diskusjon Lister

v/ Ytterdahl

- Oppsummering av prosesser og resultater
- FMs ideelle løsning: Den store Listerkommunen som inkluderer Lyngdal
- Muligheter for videre arbeid i denne perioden, i neste periode eller på lengre sikt
- Hva med Audnedal hvis det blir Lister?

Oppsummering og avrunding

Samlet oppsummering (1)

- Svaret på mål, kriterier og utfordringsbildet er få og store kommuner
 - Enkelt-kommunene har et samfunnsansvar for å bidra til helheten
 - Alenegang er ikke en varig løsning for de fleste

Samlet oppsummering (2)

- Fylkesmannen foreslår
 - at Stortinget vedtar å videreføre kommunereformen i neste periode på egnet måte
 - at Stortinget vedtar Nye Lindesnes 3 nå
 - at Stortinget vedtar K5 og Vennesla/Iveland nå, alternativt K3
 - at de andre kommunene fortsetter reformarbeidet i hver sine regioner
 - at Lyngdal 2 vedtas, under forutsetning om at den senere skal inngå i den store Lister kommune

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

Vel hjem!